

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

Plaats	: Houten, Bestuurszaal	
Van	: 19.30-22.30 uur	
Aanwezig	: Water Natuurlijk	G.P. Beugelink (hoogheemraad), mevrouw H.A. van Dam, G.J.P. Jansen, mevrouw F.J. Leenders, mevrouw J.A. Otterman, H.A. Rutjes
	: VVD	K.A.M. Duijvelaar, S. Groenendijk, mevrouw K. Varenhorst, R.D. Woittiez
	: CDA	J.A.G.W. Droogers, B. de Jong (hoogheemraad), K.P.T. Valk
	: PvdA	C.G. Jansen op de Haar (hoogheemraad), J.G.M. Reerink
	: PvdD	R. van der Kruk, A. Travaille
	: Waterschap@Inwonersbelangen	E. Verkaik
	: ChristenUnie	J.P. Verweij
	: Algemene Waterpartij	
	: SGP	F. van Os
	: Landbouw, Natuur en Economie (Geborgden)	H. de Beaufort, C.P. Bruggink, L. de Groot (hoogheemraad), W. Kooy, J.F.C. Kupers, E.C. Merkens, mevrouw T. van Soest
Gasten	: T. Heijmans (jeugdhoogheemraad), P. Heslen (projectmanager KWA) en W. van de Giessen (voorzitter Rekenkamercommissie)	
Afwezig	: F.J. van Bork (PvdA), A.E. Jansen (AWP), W. van der Steeg (PvdD)	
Voorzitter	: P.J.M. Poelmann (dijkgraaf)	
Secretaris	: mevrouw J. Goedhart	
Notulist	: P.R.F. Verhoeven	

1 Opening, vaststelling agenda en loting primus

De voorzitter opent om 19.30 uur de vergadering van het algemeen bestuur en heet iedereen welkom.

1a Installatie jeugdhoogheemraad

De voorzitter nodigt de nieuwe jeugdhoogheemraad, Thomas Heijmans, uit om voor hem te gaan staan. Hij leest hem de verklaring en belofte voor:

- “Ik verklaar dat ik woon en op school zit in het werkgebied van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, dat ik zeer geïnteresseerd ben in water en waterbeheer, wat blijkt uit mijn hobby's, schoolwerk en/of ambities voor studie en werk, dat ik in februari 2017 in een selectieprocedure ben gekozen als jeugdhoogheemraad van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, dat ik in principe twee jaar beschikbaar ben voor deze functie.
- Ik beloof dat ik alles wil weten over waterbeheer en waterschap en daarom actief zal meedoen met het introductieprogramma bij De Stichtse Rijnlanden, dat ik jongeren actief wil betrekken bij waterbeheer in hun eigen omgeving door op allerlei manieren erover te vertellen – onder andere op social media – en door mee te helpen bij educatieve projecten, dat ik het waterschap zichtbaar wil maken voor jong en oud door mee te helpen bij activiteiten als open dagen en feestelijke openingen, dat ik met het Jeugd-D&H zal functioneren als jongerenadviesteam voor bestuurders en ambtenaren van De Stichtse Rijnlanden en dat ik al mijn activiteiten voor De Stichtse Rijnlanden zal ontplooiën in nauw overleg met het waterschap.”

Thomas Heijmans antwoordt: “Dat verklaar en beloof ik.”

De voorzitter feliciteert de nieuwe jeugdhoogheemraad en overhandigt hem onder applaus van de aanwezigen een bloemetje.

De jeugdhoogheemraad stelt zichzelf voor aan het bestuur. Hij is vijftien jaar en woont in Doorn, waar hij op het Revislyceum het vwo volgt. Hij heeft de profielen NT en NG gekozen met als keuzevakken geschiedenis en

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

aardrijkskunde. Hij wil later geschiedenisleraar worden. Hij hoopt in de gastlessen erachter te komen of dat inderdaad iets voor hem is. Gamen is een hobby van hem.

Op vragen uit de zaal antwoordt hij dat hij gastlessen wil geven over het waterschap tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hij heeft dit werk overgenomen van zijn oudere broer Maarten Heijmans, maar hij heeft geen jongere broer. Hij zal ook nagaan of er over waterschappen al een game bestaat.

De voorzitter wenst de jeugdhoogheemraad veel succes en verzekert hem dat hij altijd welkom is.

1b Vaststelling agenda en loting primus

Vaststelling agenda

De voorzitter stelt voor om agendapunt 8a: 'Jaarplan en onderzoeksprotocol Rekenkamercommissie' vroeg in de vergadering te behandelen. Dan hoeven de mensen van de Rekenkamercommissie niet al te lang te wachten. De vergadering stemt ermee in dat dit als punt 2.0 aan de orde komt.

De voorzitter vraagt om agendapunt 8.b 'Advies auditcommissie inzake procedure herziening kostentoedelingsverordening' te behandelen gelijk met punt 3.2. Dan zal de heer Van Os ook de gelegenheid krijgen om het standpunt van de commissie kenbaar te maken. De vergadering stemt daarmee in. De agenda wordt met deze aanpassingen vastgesteld.

Loting primus

Het lot valt op nummer 20, mevrouw Otterman. Bij een hoofdelijke stemming zal zij als eerste haar stem moeten uitbrengen.

De voorzitter memoreert dat burgemeester Van Zanen de eerste paal heeft geslagen van de rwzi Utrecht. Daar waren ook bestuursleden van De Stichtse Rijnlanden bij aanwezig. De burgemeester bracht zelf nog naar voren dat hij als wethouder in Utrecht deel heeft uitgemaakt van het algemeen bestuur van het waterschap. De bijeenkomst is goed verlopen, mede door de inspanningen van hoogheemraad De Groot.

Op dinsdag 16 mei 2017 heeft Deltacommissaris Wim Kuijken een werkbezoek gebracht aan voorzieningen van de KWA bij Polsbroek. KWA-projectmanager Peter Hesen toont het bestuur een korte film over het project. Hoogheemraad De Jong is blij dat de Deltacommissaris zich graag wilde laten informeren over de stand van zaken bij de KWA. De Deltabeslissing van 2014 bevatte heel veel maatregelen, maar dit project is een van de eerste maatregelen die in het gebied zichtbaar worden. Er werd gesproken over de 'Kleinschalige Wateraanvoer'. Die term dateert uit de jaren zeventig, toen er dwars door de Lopikerwaard een waterweg van 70 meter breed overwogen was. Wat later is ervoor gekozen om vooral de bestaande watergangen te gebruiken en sprak men van Kleinschalige Wateraanvoer. Het projectteam dacht dat de term Klimaatbestendige Wateraanvoer beter zou weergeven wat de bedoeling was, maar had enige schroom om die naam te gebruiken. Toen de Deltacommissaris hiervan hoorde, was hij gelijk enthousiast: hij zal in het Deltaprogramma voortaan 'Klimaatbestendige Wateraanvoer' gebruiken als aanduiding voor de KWA. Op 18 mei zal de gedeputeerde het voorstel doen tot die wijziging. De voorzitter voegt daaraan toe dat de presentatie die Peter Hesen op 16 mei gegeven heeft, ook interessant is voor de bestuursleden. Hijzelf had vergeten hoe complex de KWA is in de uitvoering met alle fysieke maatregelen en afwegingen die gemaakt worden, omdat de marges om met verhang te werken bijzonder klein zijn. De aanwezige agrariërs hadden er bij de Deltacommissaris op aangedrongen dat de maatregelen robuust moesten zijn, zodat er over vijf jaar geen aanpassingen nodig zouden zijn. De Deltacommissaris was het daarmee eens. Mocht dat meer gaan kosten, dan moest het waterschap vooral met hem gaan overleggen.

Tot slot: er zijn drie afmeldingen: de heren A.E. Jansen, Van der Steeg en Van Bork.

2 Besluitvormend deel hamerstukken

2.0 Jaarplan en onderzoeksprotocol Rekenkamercommissie

De voorzitter vraagt zich af of de begeleidingscommissie nog iets te berde kan brengen.

De heer Reerink (PvdA) merkt op dat de Rekenkamercommissie nu zelfstandig kan opereren en dat de rol van de begeleidingscommissie zich kan beperken tot het onderhouden van contacten. Als men niets hoort, gaat alles goed.

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

Mevrouw Leenders (WN) waardeert de manier waarop de Rekenkamercommissie met alle fracties kennis heeft gemaakt en heeft geïnformeerd hoe de fracties de werkwijze van de commissie zagen. Dat alles blijkt nu goed verwoord te zijn in een protocol met daarin de criteria om een onderwerp wel of niet in behandeling te nemen. Ze wacht af wat het jaarplan gaat worden en wat de onderwerpen zullen zijn.

De heer Kooij (LNE) heeft ook waardering voor protocol en programma. Hij wacht met spanning op het eerste rapport, maar als dat wordt opgebouwd zoals nu beschreven staat, verwacht hij dat zijn fractie het ermee eens zal zijn.

De heer Woittiez (VVD) is blij met wat nu voorligt. Hij heeft nog wel twee vragen voor de heer Van de Giessen, de voorzitter van de Rekenkamercommissie. Wat was de reden om voor muskusratten te kiezen? Is de Rekenkamercommissie ook bereid om nieuwe, grote projecten te evalueren?

De heer Van de Giessen weet dat hij de fracties enigszins onder druk heeft gezet om snel hun ideeën kenbaar te maken. Dat is hun toch goed gelukt en daarvoor dankt hij de fracties. De commissie had gekozen voor het muskusrattenbeheer, omdat veel fracties dat genoemd hadden. Met het geld zijn slechts twee onderzoeken haalbaar. Het andere onderzoek zal gaan over cyberveiligheid.

De heer Reerink (PvdA) sluit zich aan bij degenen die hun waardering al hebben uitgesproken. Hij is blij met het onderzoek naar digitale veiligheid. Hopelijk komt daar nu wat meer uit. Hij wil nog wel opmerken dat er bij het onderzoeksprotocol op pagina 8, punt 8.1 staat dat de interviewteksten ter accordering worden voorgelegd aan de geïnterviewde. Ervaring leert hem dat iemand later weleens alles wil ontkennen wat hij daarvoor gezegd heeft. Het zou beter zijn dat ondertekenen alleen ter reactie te laten zijn, zodat de oorspronkelijke tekst niet gewijzigd hoeft te worden. Hij wil graag weten wat de voorzitter van de commissie daarvan vindt.

De heer Van de Giessen wil het antwoord op deze vraag eerst bespreken met de andere leden van de commissie.

De heer Van Os (SGP) is blij dat de rekenkamercommissie nu van start kan gaan. Complimenten voor de voorbereidingscommissie. De heer Van de Giessen heeft gezegd ook te willen spreken met de Auditcommissie. Daarvoor zal de Auditcommissie een voorstel doen. Hij wenst de Rekenkamercommissie veel succes.

De heer Valk (CDA) sluit zich aan bij de eerder gemaakte complimenten. Hij heeft – op basis van de politieke ontwikkelingen in Amerika – nog de suggestie om duidelijk naar voren te brengen dat de Rekenkamercommissie altijd de maximale objectiviteit zal betrachten.

De heer Van de Giessen wil die suggestie graag omarmen, maar zal die toch eerst met de hele commissie bespreken.

De voorzitter dankt de heer Van de Giessen voor zijn komst.

2.1 Kijk! Op de Wiericke

Stemverklaringen

De heer Bruggink (LNE) ziet twee opvallende dingen. Anders dan anders worden meevallers in dit plan niet gebruikt om tegenvallers te dekken. Daarnaast geeft De Stichtse Rijnlanden geld uit aan iets dat niet tot de primaire taken behoort: hier gaat het om een recreatief object en niet zozeer om een object van het waterschap. Zijn fractie heeft goed gehoord dat het gaat om een cadeautje dat geen verder onderhoud kost of risico's inhoudt. Het schept ook geen precedent. Onder het motto 'Eens maar nooit weer' zal LNE niet dwars gaan liggen.

De heer Woittiez (VVD) stelt dat zijn fractie akkoord is gegaan, maar dat het waterschap een resterend krediet in het vervolg beter kan besteden aan uitvoering van de kerntaken of terug laten vloeien naar de algemene middelen. Dan draagt het bij aan verlaging van de uitgaven.

De heer Reerink (PvdA) zegt dat de heer Van Bork zijn vreugde al heeft geuit over dit initiatief en dat hij dit graag vaker zou zien gebeuren. Het waterschap heeft immers ook een taak bij de vormgeving en inrichting van het landschap.

Er is geen behoefte aan een stemming. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

Besloten wordt:

- in te stemmen met het realiseren van de Kijk! op de Wiericke en hiertoe een nadere invulling van de scope van het project Integraal Plan Enkele Wiericke vast te stellen;
- voor de realisatie een krediet van € 98.000,- uit het resterend krediet van het project Integraal Plan Enkele Wiericke ter beschikking te stellen, zulks op voorwaarde dat het eigendom na realisatie aan een derde partij wordt overgedragen.

2.2 Krediet project 'Capaciteitstoename KWA stap 1' verlengde verkenning en planvorming

Er zijn geen stemverklaringen. Er is geen behoefte aan stemming. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

Besloten wordt:

1. een krediet van € 2,31 miljoen toe te kennen aan het project 'Capaciteitstoename KWA stap 1' voor de verlengde verkenning van de Lopikerwaardroute en de planvormingsfase voor de maatregelen uit de voorkeursvariant;
2. het krediet te dekken uit het subsidiebedrag dat het ministerie van Infrastructuur en Milieu hiervoor beschikbaar stelt ter grootte van € 2,31 miljoen.

3 Opiniërend deel

3.1 Beleidsvisie Muskusrattenbeheer 2017 - 2020

Eerste termijn

De heer Merkens (LNE) dankt de notulist van de laatste commissievergadering BMZ voor de duidelijke weergave van wat hij daar heeft gezegd. Er staan nog enkele vragen open. Hoe is het intussen met de besluitvorming in de andere betrokken waterschappen? Kan De Stichtse Rijnlanden op basis van deze visie garanderen dat de muskusratten onder controle blijven, als er minder geld beschikbaar is? Kan de hoogheemraad toezeggen dat er bij een populatievergroting op een bepaalde plek genoeg bestrijdingsmiddelen zijn om die populatie in te dammen? Zijn fractie wil bij het afsluiten van de veldproeven voor de nulloptie gaan, wat een kostenbesparing voor het waterschap zal zijn.

De heer Travaille (PvdD) wil als reactie op de Beleidsvisie Muskusrattenbeheer vijf punten uit het besluit van de commissie muskus- en beverratten van de Unie van Waterschappen aanhalen. Dat zijn de overwegingen en conclusies die de Unie van Waterschappen eind 2016 heeft getrokken naar aanleiding van een tussenrapportage rond de veldproef muskusratten. Die conclusies zijn:

1. Tot eind april 2017 loopt de proef objectbescherming en in de loop van 2017 zijn de resultaten bekend.
2. Een visie op preventieve maatregelen is gewenst. Preventieve maatregelen kunnen – indien juist geconstrueerd – bijdragen aan waterveiligheid.
3. Schades in oevers en keringen als gevolg van muskusratten zijn veelal gering.
4. Ontwikkel een internationale visie op muskusrattenaanpak. Dieren houden zich niet aan landsgrenzen. In de meeste landen op het noordelijk halfrond komt de muskusrat voor, wordt hij niet bestreden en zorgt hij nauwelijks voor schade.
5. Neem in 2018 een besluit over de bestrijdingsstrategie, waarbij de onderzoeksresultaten van 'complete removal' en die van preventieve maatregelen zijn uitgewerkt.

Hij roept deze conclusies van de Unie van Waterschappen nog in herinnering, omdat de auteurs in de voorliggende beleidsvisie van het doel van muskusrattenbeheer, bescherming tegen overstromingen, een snelle en niet-onderbouwde stap maken naar uitroeiing van alle muskusratten in West- en Midden-Nederland. Alternatieven worden niet genoemd en kosten niet uitgewerkt. Of dit een besparing oplevert, is niet duidelijk. Er zou snel een visie moeten komen, omdat anders AGV mogelijk uit de gemene regeling treedt. De bestuursleden van AGV en de andere waterschappen wisten tot voor kort van niets. De timing van deze visie is slecht, de inhoud is niet afgewogen tegen andere keuzes en heeft geen onderbouwing qua financiën of haalbaarheid zoals een bestuur die normaal wel verlangt. In de toelichting staat dat AGV snel wil bezuinigen of anders uit de regeling stapt. Dit noemt hij geen goede basis voor samenwerking, noch voor het uitroeien van tienduizenden zoogdieren. Zijn fractie roept daarom het bestuur op om onder die druk niet te kiezen voor een dergelijke eenzijdige beleidsvisie. Alle data voor een afgewogen keuze komen dit jaar nog beschikbaar.

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

Mevrouw Leenders (WN) meldt dat haar fractie ook met dit voorstel geworsteld heeft. Het is vreemd om nu een visie te aanvaarden, terwijl de veldproef nog loopt en binnenkort geëvalueerd wordt. Er spelen enkele fundamentele vragen, die ze niet uit de weg wil gaan. Dit lijkt een ontijdige visie, maar is kennelijk nodig omdat er enige druk op staat vanwege de samenwerking. De vraag is dan of deze visie de moeite waard is om daarover verder door te spreken. Die is gebaseerd op de stand van zaken nu, en is door de hoogheemraad van een toelichting voorzien met de uitspraak dat het in de rede ligt weer naar de visie te kijken als de onderzoeksresultaten bekend zijn. Daar was in de commissie ook om gevraagd. Toch is het de vraag welke vorm zo'n herziening gaat krijgen. Is er de garantie dat de visie dan weer ter sprake komt? Er liggen hier namelijk nog grote vragen open. Is volledige bestrijding nodig of is minder ook mogelijk? Hoe diervriendelijk kun je het maken? Hoe zit het met de vismigratie? Een dergelijke doorbespreking met medeneming van de laatste onderzoeksresultaten zal het bestuur toch een keer moeten houden. Intussen is zij van mening dat het bestuur deze visie wel kan vaststellen, want die is wel op iets gebaseerd. Wel vraagt ze zich af wat er gebeurt als de besparing niet gehaald wordt: is het doel het halen van de besparing of het bestrijden van de muskusrat op een aanvaardbare manier? De bezuinigingen moeten wel leiden tot het juiste effect.

De heer Van Os (SGP) hoopt dat de muskusrat bestreden blijft, dat er geen terugkeer is naar de oude situatie. Geen of geringe schade? Hij heeft de tijd meegemaakt dat de schade heel groot was, dat in de boomgaarden de tractors omvielen. Nu is de situatie onder controle en hij vraagt slechts die onder controle te houden.

De heer Reerink (PvdA) stelt dat wat hem betreft deze discussie nu niet had hoeven plaatsvinden. Hij vindt het verstandiger de resultaten van de veldproef af te wachten. Hij wil de fractie LNE aanraden ook die resultaten af te wachten alvorens een definitief standpunt in te nemen. Hij wil een compliment geven voor wat tot nu toe bereikt is: tien à vijftien jaar geleden ving men 40.000 muskusratten in de provincie Utrecht. Dat is nu – op een paar haarden, die goed onder controle zijn te houden, na – wel anders. Hij wacht de resultaten van de veldproef af.

De heer Verweij (CU) kan akkoord gaan met het voorliggende beleidsstuk, maar wil nog wel drie aandachtspunten meegeven. Hij zou het op prijs stellen als De Stichtse Rijnlanden samen met de andere waterschappen investeert in een gezonde samenwerking op de langere termijn. Nu ziet hij een overeenkomst liggen, die geldt van 2017 tot 2020. Dat vindt hij te kort. Ten tweede wil hij zeggen dat werken aan een nuloptie de moeite waard is om te overwegen en verder uit te werken. Hij sluit zich daarbij aan bij de PvdD, die ervoor pleit alle alternatieven naast elkaar te zetten en te kwantificeren, wat kosten en te voorkomen schade betreft. Tot slot wijst hij erop dat volgens de stukken het onderbrengen van het muskusrattenbeleid bij het waterschap, synergie oplevert met de waterbeheertaak. Hij heeft steeds gemerkt dat dit twee los van elkaar staande activiteiten waren. Juist daar zou hij meer van die synergie willen zien.

De heer Valk (CDA) kan zich goed vinden in het voorliggende voorstel. Hij sluit zich daarom aan bij wat al gezegd is. Hij vraagt zich af hoe het gesteld is met de populaties in de waterschappen die niet in het samenwerkingsverband mee wilden doen of die daaruit willen stappen.

De heer Verkaik (W@I) wacht eerst de antwoorden op de al gestelde vragen af. Hij benadrukt wel dat het gaat om een belangrijke zaak: geen ramp meer, maar op weg naar de nuloptie. Als onderzoek aangeeft dat er betere methoden zijn om schade door muskusratten te voorkomen, zal hij daar zeker mee instemmen.

De heer Duijvelaar (VVD) steunt de beleidsvisie, hoewel zijn fractie wel enige aarzeling heeft bij de druk die AGV heeft uitgeoefend en bij het feit dat de uitkomsten van de veldproef nog niet bekend zijn. Bezuiniging door halvering van het aantal vangsten is prima, zolang de veiligheid rond de watergangen niet in gevaar komt. In de commissievergadering is voldoende aangetoond dat halvering van de vangst niet leidt tot halvering van de kosten, maar slecht 5 à 10% voordeel oplevert. De VVD heeft geen bezwaar tegen het streven naar een nuloptie. Dan hoeft er geen dier meer te worden gedood, maar zolang de populatie blijft fluctueren en ook weer kan toenemen, moet opschaling van de bestrijding mogelijk zijn. Diervriendelijkheid is goed, maar veiligheid van de watergangen is altijd beter.

Beantwoording

De heer Beugelink herhaalt wat hij in de commissie al had gezegd, dat puur professioneel gezien, je hier de stelling kunt verdedigen dat hier sprake is van een draak van een visie. Bestuurlijk zitten zaken echter soms anders in elkaar en daarnaar moet hij handelen. Hij beschouwt de visie als tussentijds vastgesteld voor de periode 2017-2020. De planning is dat in de loop van 2018 de veldproef voldoende van statistiek is voorzien en dat dan een eindoordeel kan

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

worden opgemaakt. Dat is het moment dat een gesprek over een visie mogelijk is, over wat helemaal stoppen, gelijk houden of intensiveren van de bestrijding betekent, en welke preventieve maatregelen werkelijk effect hebben. Nu is er geen sprake van een visie, maar van een taakstelling tot bezuinigen. Als eind 2018 de resultaten van de veldproef bekend zijn, kan er gewerkt worden aan een nieuwe visie. De samenwerkende waterschappen hebben twee weken terug bestuurlijk overleg gehad. Daar heeft hij ook beweerd en instemming gevonden dat de beleidsvisie vooral de tijd moet overbruggen naar een nieuwe discussie op grond van alle bevindingen en nieuwe ontwikkelingen.

Verschillende fracties hebben al iets over de nuloptie gezegd, maar het is nog onduidelijk wat daarvan de consequenties zullen zijn: wie moet wat betalen of zijn grenspatrouilles nodig? Hij moet nog zien of dat allemaal kan. Mocht er door de bezuiniging een explosieve groei van de populatie volgen, dan zijn toch extra maatregelen met extra kosten nodig. Er is nog steeds de garantie dat het geld er dan ook komt.

De aanbevelingen van de Unie van Waterschappen staan nog steeds, maar het is niet zo dat de deelnemende waterschappen niets wisten van een nieuwe visie. Dat heeft hij niet zo gemerkt; het besluit was al eerder genomen en het was aan de diverse portefeuillehouders om dat al dan niet door te geven aan hun bestuursleden. Hij kan het dus gedeeltelijk eens zijn met de kritiek op de voorliggende visie. Bestuurlijk komt hij tot een andere afweging, maar houdt die fundamentele vragen. Over twee jaar kunnen die beantwoord worden in een nieuwe visie. De bezuiniging wordt deels bereikt door flexibele inzet van mensen en door bestaande apparatuur langer te gebruiken. Bij onverwachte ontwikkelingen kan het weer anders gaan. Zo zit er een duidelijke haard op de grens van Rijnland, Schieland en De Stichtse Rijnlanden (volgens de heer Reerink was dat vroeger beleid van dit waterschap).

Spreker wil de heer Verweij antwoorden dat deze visie ook het doel heeft de samenwerkende waterschappen bij elkaar te houden. Op basis van de inhoud die in 2018 ter beschikking komt, is er alle reden om met z'n zessen een nieuwe visie te bouwen. Wat de synergie betreft, denkt hij dat de muskusratbeheerders ook worden ingezet bij het dijkleger, bij de bestrijding van exoten en bij calamiteiten.

Hij antwoordt de heer Valk dat AGV in het coalitieakkoord afgesproken heeft dat het in het samenwerkingsverband een bezuiniging wilde doorvoeren. Dat moet AGV natuurlijk met de andere partners bespreken. De andere waterschappen in het verband willen waarschijnlijk gewoon verder.

Tweede termijn

Mevrouw Leenders (WN) dankt voor de beantwoording. Ze had gevraagd hoe het er concreet uit gaat zien, als over twee jaar de visie wordt aangepast. De overeenkomst is immers gebaseerd op de uitvoering van de voorliggende visie. Kan het samenwerkingsverband daarover nu al afspraken maken?

De heer Merkens (LNE) dankt de hoogheemraad voor de toezegging dat hij de kosten in bedwang zal houden. Hij vindt dat het beter is nu deze visie vast te stellen en dan over twee jaar verder discussiëren met de resultaten van de veldproef in de hand.

De heer Verweij (CU) heeft al gezegd dat hij akkoord kon gaan met het voorstel, maar hij wil er nog even op wijzen dat hij ook drie aandachtspunten genoemd heeft voor het vervolg.

De heer Reerink (PvdA) hoopt dat de resultaten van de veldproef nog vóór de volgende verkiezingen in het bestuur ter tafel zullen komen. Tijdens of na die verkiezingen zal de aandacht gericht zijn op heel andere zaken.

De heer Travaille (PvdD) heeft de hoogheemraad horen zeggen dat de nuloptie niet het doel is van de voorliggende visie, maar hijzelf leest dat de ambitie op de langere termijn is het streven naar een muskusrattenvrije situatie. Hij leest dat niet anders dan een nuloptie. Mocht dat niet zo zijn, wat is dan de visie?

Verder begrijpt hij dat dit een draak van een visie is, maar dat de bestuurlijke situatie wat anders vraagt. Hij meent dat het bestuur bepaalt hoe de bestuurlijke situatie is. Daarom pleit hij ervoor dat het bestuur van De Stichtse Rijnlanden bepaalt hoe op een transparante manier om te gaan met belangrijke onderwerpen. Het is nu kiezen voor een visie voor de korte termijn of wachten tot het eind van 2017 om de resultaten van de veldproef te bekijken en een goed afgewogen beslissing te nemen.

De heer Valk (CDA) heeft begrepen dat er in het samenwerkingsverband een tweede partij was die had aangedrongen op kostenbeheersing. Welke partij was dat?

De heer Verkaik (W@I) vraagt of de gemene regeling alleen wordt voortgezet als alle partijen meedoen en de visie onderschrijven.

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

Beantwoording

De heer Beugelink lijkt het goed om in het samenwerkingsverband in te brengen dat het bestuur van dit waterschap na het beschikbaar komen van de veldproefuitkomsten wenst te starten met het werken aan een nieuwe visie. Hij verwacht die uitkomsten – voorzien van voldoende statistiek – in de tweede helft van 2018. Dan moet het werken aan de visie nog beginnen.

De heer Reerink (PvdA) meent dat men al eerder kan beginnen.

De heer Beugelink denkt dat dat te vroeg is. Natuurlijk kan men al bouwstenen verzamelen, maar zeker het uitwerken van de nuloptie vraagt veel tijd en overleg en toezeggingen van de waterschappen langs de oostgrens. Hoe zich dat gaat ontwikkelen met de verkiezingen in het vooruitzicht, weet hij ook niet. Het vindt het te vroeg om al een datum vast te leggen. Hij gaat eerst ideeën ophalen en hoopt dat bestuursleden ook de gelegenheid benutten om te ontdekken wat er zoal tevoorschijn komt.

Het ging de heer Reerink (PvdA) er vooral om dat tijdens coalitiebesprekingen geen eindeloze discussies nodig zouden zijn over iets wat nog niet helder was.

De heer Beugelink weet dat men daar zeker rekening mee wil houden, als dat mogelijk is. Hij antwoordt de heer Valk dat het tweede waterschap dat dacht over bezuinigen, Ons Hollands Noorderkwartier was. Nu is dat volledig aangesloten bij de andere waterschappen.

Hij zegt tegen de heer Verkaik dat de regeling in beginsel door zal lopen tot 2020, de afgesproken periode.

De voorzitter merkt op dat er nog wel waterschappen zijn die moeten instemmen met verlenging van de regeling per dit jaar.

De heer Beugelink was nog vergeten te melden dat De Stichtse Rijnlanden tot nu toe het enige waterschap is waarvan het bestuur de verlenging van de gemene regeling heeft besproken. AGV volgt in juli en de andere waterschappen waarschijnlijk ook.

De heer Travaille (PvdD) vraagt nog of de nuloptie nu wel het doel is van deze visie, zoals letterlijk in het stuk staat, maar dat de heer Beugelink ontkent. Nu weet hij het niet meer.

De heer Beugelink antwoordt dat die zin er inderdaad in staat, maar hij zegt ook dat die nuloptie wel veel om het lijf heeft. Als men tekent voor de nuloptie, is niet duidelijk waarvoor men precies tekent. Meer of minder kosten of tijd, grote of kleine kans van slagen, dat zijn allemaal vragen die relevant zijn om ja of nee te kunnen zeggen tegen die nuloptie. Die nuloptie is geen onderdeel van de visie, maar meer een vergezicht, gebaseerd op wat te verwachten valt. De visie stelt het bestuur deze avond niet vast. Wat visie heet, noemt hij liever een taakstelling.

De voorzitter sluit de beraadslagingen over dit onderwerp.

3.2 Procedure herziening kostentoedelingsverordening

De voorzitter meldt dat bij de herzieningsprocedure het advies van de Auditcommissie wordt betrokken. Daarom verleent hij eerst het woord aan de voorzitter daarvan.

De heer Van Os zegt dat de Auditcommissie op 1 mei bijeen geweest is en daar uitvoerig door de heer De Jong is bijgepraat over het rapport Tauw. De daaropvolgende discussie had als uitkomst dat de hoogheemraad aan het algemeen bestuur aanvullende informatie zou verstrekken. De Auditcommissie zelf heeft in vijf bullets haar bevindingen opgetekend en aan het bestuur gegeven. De commissie geeft daarin aan dat het voorstel inhoudelijk en procesmatig goed is opgesteld en een goede basis is voor de discussie in het bestuur.

De voorzitter vraagt of iemand vragen of opmerkingen heeft voor de Auditcommissie. Dat blijkt niet het geval.

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

Eerste termijn

De heer Verweij (CU) meent dat kiezen voor een technische actualisering de enig mogelijke optie is, als het bestuur nog aan een besluit over de kostentoedeling wil toekomen. Hij pleit wel voor een snelle start met het vervolgtraject. Zodra de commissie-Klavers haar rapport heeft ingeleverd, kan het bestuur de beleidsmatige uitwerking van de kostentoedeling voor het waterschap voorbereiden. Het bestuur heeft ook een overzicht ontvangen van een eerste schatting van wat de herziening van de waardegrondslagen gaat betekenen. Daardoor is de heer Verweij weer enigszins in verwarring gebracht. Het college stelt in het oorspronkelijke stuk voor om een technische herziening te doen, maar hij leest nu dat er een beperkte aanpassing komt, kennelijk omdat de cijfers niet goed bevallen. Zo noemt het college het aanpassen van het percentage ingezetenen en het rechtstreeks toerekenen van de kosten WOZ en de kosten van de verkiezingen. Het lijkt hem toe dat dat beleidsmatige ingrepen zijn. Hij vraagt zich daarom af wat het college precies bedoelt: waarom wijkt het af een proceduretechnische herziening?

Daarnaast stelt het college voor om volgend jaar opnieuw een herziening te doen, omdat de cijfers dan gunstiger zouden uitvallen. Dat vindt hij een vreemde draai. Een herziening zou toch eens in de twee jaar plaatsvinden?

Waarom deze wijziging? En wat betekent dat voor de kosten?

De vorige beleidsmatige herziening van de maatstaven was in 2012. Daarna is er op initiatief van een van de fracties zonder beleidsmatige onderbouwing een tariefdifferentiatie wegen ingevoerd. Dat zou nu ook weer kunnen, maar alleen na onderbouwing met argumenten en na een zorgvuldige afweging. Hij heeft een overzicht gemaakt van hoe de kostenontwikkeling in de loop van de jaren verloopt. Nu er dramatisch wordt gedaan over een stijging van 8,8% naar 9,9%, kan men in het overzicht zien dat er ook een verlaging is geweest van 10,2% naar 8,8%. Toen kwam er ook geen opmerking dat de verlaging te fors was. Er is ook een onderzoek van Tauw geweest, waarin de besteding voor elke groep een derde was. Het is niet de bedoeling om met de kostentoedeling zover te gaan, maar het is niet verkeerd om te kijken of die wel de goede kant op gaat.

De heer Kooy (LNE) zegt dat zijn fractie veel voelt voor het voorstel om een technische aanpassing te doen. Bij de commissievergadering is al gepleit voor correcties als de technische aanpassing al te rare effecten zou genereren. Dan was enige aanpassing nodig. Een stijging voor Ongebouwd van 12,5% gaat verder dan cijfers die niet bevallen, zeker niet als daar bovenop nog een inflatiepercentage komt van 1,7%. Dat is niet meer uit te leggen en ook niet meer rechtvaardig. Zoiets moet in de tijd uitgezet worden. Zijn fractie staat achter de technische aanpassing, maar vraagt het college om de effecten daarvan acceptabel te houden voor een behoorlijk deel van de achterban door te temporiseren en in 2018 nog eens te kijken. Hij wijst er wel op dat de stijging nu het gevolg is van de stijging in de infrastructuur. Dat is lastig uit te leggen aan de boeren. Als de commissie-Klavers op tijd klaar is, liggen de zaken misschien weer anders.

De heer Woittiez (VVD) kan zich vinden in scenario 2 van het voorstel. Zijn fractie meent dat het goed is te wachten op wat de commissie-Klavers gaat aanbevelen. Dat kan nog alle kanten op gaan, maar dat is dan de consequentie van de gemaakte keuze. Bij de fundamentele herziening zal de VVD ook letten op toepassing van het profijtbeginseel en het beginsel 'de vervuiler betaalt'. Ook de Omgevingswet zal meer ruimte geven aan maatschappelijke initiatieven, waar de lusten en de lasten bij elkaar horen. Er is dus een uitstekende mogelijkheid om aan kostendifferentiatie te doen. Hij houdt het college aan de uitspraak dat bij grote verschillen aanpassingen mogelijk zijn, maar dat ziet hij vooral gebeuren na de commissie-Klavers. Nu pleit hij voor alleen technische aanpassingen. Hij heeft de indruk dat de commissie-Klavers duidelijker in beeld gaat brengen dat de veroorzaker moet gaan betalen, of dat nu burgers betreft of bedrijven of Ongebouwd. Zijn fractie maakt zich toch zorgen over het schijnbare gemak waarmee gesproken wordt over noodzakelijke lastenverhogingen of nieuwe grote projecten. Heel veel van de vraagstukken over kostentoedeling zouden verdampen als het over lastenverlaging zou gaan. Nieuw beleid voor oud beleid? Houd de hand op de knip!

De heer Van der Kruk (PvdD) kiest voor scenario 2. Zijn fractie wil nu geen beleidsmatige aanpassingen, maar hoopt dat opvolging van de adviezen van de commissie-Klavers het bestuur voldoende ruimte zal bieden om principes als 'De vervuiler betaalt' te incorporeren in het belastingstelsel. In 2013 heeft de fractie een motie ingediend met daarin een voorstel om bij de kostentoedeling onderscheid te maken tussen biologische en niet-biologische agrariërs. Toen kon die motie niet op verdere steun rekenen, maar misschien dat er in de nabije toekomst meer draagkracht is voor dergelijke initiatieven, die de duurzaamheid bevorderen.

Sommige waterschappen hebben ervoor gekozen om de kosten voor invordering van bijvoorbeeld WOZ of bestuursverkiezingen rechtstreeks toe te rekenen aan de betrokken categorieën, naar rato van de voor elke categorie te maken kosten. Het college lijkt op te roepen om mee te denken over de verschillende opties. Hoewel zijn fractie een

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

eind kan meegaan met de geleverde argumenten voor de gekozen methodiek, vindt zij het niet raadzaam om aan de vooravond van een structurele herziening van het belastingstelsel beleidsmatige wijzigingen door te voeren.

Daarnaast wil de PvdD niet de indruk wekken dat beleidsmatige wijzigingen worden ingegeven door de wens om belastingstijgingen voor de categorie Ongebouwd aan te passen. Dat geldt ook voor aanpassingen in het jaar 2019 voor de categorie Gebouwd, die niet heeft kunnen profiteren van de waardedaling in de laatste jaren. Het heeft haar voorkeur af te wachten tot het nieuwe belastingstelsel – met een kortere tijd voor technische actualisering – om al te grote schokken in de waardeverhoudingen te voorkomen en te bouwen op de eerdergenoemde beginselen.

De heer G.J.P. Jansen (WN) vraagt hoe het college de verdere besluitvorming voor zich ziet. Bij de conclusies staan bij het tweede gedachtestreepje enkele overwegingen over de beleidsmatige invullingen, maar wanneer gaat het bestuur die invullingen bespreken? Zijn fractie kan nu geen besluit nemen over de ideeën die het college naar voren heeft gebracht. Zij wacht de voorstellen van het college af.

Ze kan zich vinden in de technische aanpassingen uit scenario 2, zoals ook in de commissievergadering besproken is en zoals in de landelijke discussies en in de commissie-Klavers naar voren komt. Het is wel belangrijk wanneer het college gaat komen met beperkte beleidsmatige aanpassingen. Het zou namelijk blijven bij technische aanpassingen, maar wat wordt verstaan onder 'technisch'? De CU heeft dat al heel breed geïnterpreteerd met wegendifferentiatie. Voor WN is echter het uitgangspunt dat het blijft bij technische aanpassingen.

De frequentie van de waardebepaling verhogen vindt hij nog wat opportunistisch. De vorige keer was in 2012 en er zijn wat schommelingen geweest, nu eens voordelig of nadelig voor de een of ander. Moet dat vaker omdat één categorie daar problemen mee heeft? Daarvoor hoopt hij van het college een goede reden te horen. Daarnaast vraagt hij of dat dan ieder jaar zou moeten, net als voor de WOZ. Welke consequenties heeft dat?

De heer Van Os (SGP) had hetzelfde kunnen zeggen als de heer Jansen. Technische aanpassing vindt hij goed evenals een zorgvuldige aanpassing van de tarieven. Hij zal volgen waarmee het college later terugkomt.

De heer Reerink (PvdA) herinnert eraan dat zijn fractie in de commissievergadering al gezegd heeft blij te zijn met de heldere nota. Wat de inhoud betreft, wil hij wijzen op een historisch moment: hij kan de reactie van de VVD tot op zeker moment geheel onderschrijven.

De heer Valk (CDA) constateert dat al zijn vragen van technische aard inmiddels beantwoord zijn. Hij kan het voorstel steunen.

De heer Verkaik (W@I) vraagt zich af of dit advies een vervolg krijgt in een strengere wet- en regelgeving. Daarop moet het waterschap een eigen beleid maken en het moet er niet op vooruitlopen.

Beantwoording

De heer De Jong dankt voor alle reacties. Hij is blij dat het college eerder een uitgebreid document aan het bestuur gegeven heeft, waarin naast de voorstellen ook beschreven wordt hoe die toedelingsmethodiek precies werkt. De uitgebreide behandeling in de commissie BMZ heeft al voor een draagvlak gezorgd voor scenario 2: technische aanpassing van de oude, uit 2010 afkomstige maatstaven. Dat draagvlak is er nog steeds.

Nu zijn er wel wat verschuivingen opgetreden en in de commissie was al toegezegd dat het college eventueel met een nader standpunt zou komen, als de uitkomsten wel erg in een bepaalde richting gaan. Nu is het effect dat het aandeel voor Ongebouwd stijgt van 8,8% naar 9,9% en dat Gebouwd omlaaggaat. Het college heeft overlegd wat het beste zou zijn: overstappen naar scenario 1 en een jaar wachten, of de feiten aanvaarden en de verhoging doorvoeren conform de wet. Of de uitkomsten bevallen of niet is daarbij geen issue. Het college heeft wel gekeken hoe het beleidsmatig daarmee om kon gaan. Dat is allereerst technisch actualiseren en dan (binnen de wetgeving) de directe toedeling van de WOZ en verkiezingen regelen. Het college weet nog niet of het dat wil, maar vraagt van het bestuur de ruimte om die inhoudelijke afweging te maken en argumenten voor of tegen aan te geven. De uitkomst daarvan kan worden ingebracht in de procedure van de kostentoedeling.

Dan is het de vraag wanneer de definitieve beslissing valt. De heer De Jong hoort in de tweede termijn graag van het bestuur wat het wil: alleen de technische actualisering of ook de andere aanpassingen. Het college kan dan in het najaar met een voorstel komen. Het college zal geen voorstel doen om de tariefdifferentiatie ter discussie te stellen. Dat is een echt beleidsmatige component.

Het college is wel voor een frequenter actualiseren van de kostentoedeling. De WOZ wordt elk jaar aangepast. Het waterschap zou dat ook kunnen doen of eens in de twee, drie jaar. Hij hoort graag hoe het bestuur daarover denkt.

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

Fluctuaties in de markt hebben ook hun effect op de maatstaven als basis voor de kostentoedelingspercentages. Deelt het bestuur die conclusie of wil het vasthouden aan de termijn van vijf jaar?

Wat nog een rol speelt, is wat te doen met de consequenties van de tarieven voor bepaalde categorieën. Het standpunt van het college is eigenlijk: de kostentoedeling is nu zoals die is en zo worden ook de kosten in 2018 opgebracht, met de al vastgestelde percentages. De Stichtse Rijnlanden heeft ook gekozen voor een gelijkmatige tariefsontwikkeling. Alle categorieën kennen een gelijkmatige aangroei tot alle kosten gedekt zijn. Nu kunnen de omstandigheden zo zijn dat de ene categorie op weg naar kostendekkendheid wat minder bij moet betalen dan de andere. Een duidelijk voorbeeld was toen naar aanleiding van het natuurarrest de situatie bij Ongebouwd. Bij de uiteindelijke vaststelling in december komt dan natuurlijk de politieke discussie hoe om te gaan met het kostendekkende tarief en het feitelijke tarief dat in rekening wordt gebracht. Daar spelen overwegingen mee als: zijn de effecten te temporiseren door een gelijkmatige tarievenontwikkeling, voor de een wat meer dan voor de ander? Overigens betekent dat dat de extra betaling een jaar later alsnog komt. Zo kan men daarover discussiëren en tot een keuze komen.

Hij dankt de heer Verweij voor het overzicht met de balkjes. Hij wil er wel op wijzen dat de balkjes ongelijksoortig zijn. Zo is het 2005-balkje de oude methodiek Oldambt en 2007-2018 is de huidige systematiek.

De volgende stap in het hele proces is het wachten op het verschijnen van het rapport van de commissie-Klavers, waarschijnlijk in het najaar. Dan zullen er onderhandelingen komen met de nieuwe minister. Totdat een nieuw kabinet aan nieuwe wetgeving toe is, zal er nog enige tijd voorbijgaan. Het college is van plan de discussie met het bestuur op te starten, zodra het zicht heeft op welke kant de wetgeving op gaat, met misschien meer keuzemogelijkheden als 'de vervuiler/veroorzaker betaalt', wel of niet biologisch boeren enzovoort. Tot slot wil hij kwijt dat alle zaken die op het waterschap afkomen, eerder de kosten zullen verhogen dan mogelijkheden tot verder bezuinigen zullen geven.

De voorzitter constateert dat het bestuur niet echt een besluit hoeft te nemen, maar eerder inzicht krijgt in wat het college aan het doen is. Hij heeft deze bespreking toegelaten, omdat hij dit een belangrijk onderwerp vond. Hij wijst erop dat de heer De Jong graag hoort of de bestuursleden het college de ruimte willen geven om twee beleidsmatige aanpassingen in te voeren en wat ze vinden van een frequenter actualiseren.

Tweede termijn

De heer Woittiez (VVD) vraagt over welk voorstel van het college hij iets moet zeggen: over scenario 2 met alleen technische aanpassingen?

De heer De Jong antwoordt dat het college het verzoek uit de commissievergadering om de beschikbare cijfers door te geven, heeft gehonoreerd en daaraan een reflectie heeft toegevoegd. Daarin vraagt het college of het de ruimte heeft om over die kleine aanpassingen na te denken. Als het bestuur dat niet wil, houdt het college het bij louter technische aanpassingen. Daarnaast wil het college weten of het bestuur vaker een actualisering wil.

De voorzitter vult aan dat het bestuur niet hoeft te beslissen over de maatregelen, maar dat het college de richting wil weten waarin het verder kan. Het bestuur zal later in het jaar hierover besluiten nemen.

De heer Woittiez (VVD) leest wat anders in het voorstel. Daarin staat niet dat het bestuur instemt met beleidsmatige aanpassingen. Het gaat daar alleen om technische aanpassingen.

De voorzitter leest dat het gaat om een procedurevoorstel. Het bestuur wordt gevraagd in te stemmen met de uitwerking van scenario 2 en niet met scenario 2 zelf. Die vraag komt later aan de orde. Deze formulering geeft het bestuur juist de gelegenheid om maximale invloed uit te oefenen.

De heer Reerink (PvdA) meent dat de zinsnede '... in te stemmen met het uitwerken van scenario 2 ...' beter het proces weergeeft.

De heer Verweij (CU) heeft in de eerste termijn gezegd dat hij kan instemmen met een technische herziening omdat een beleidsmatige route te veel discussie oplevert en daardoor te lang duurt. Het is daarom niet gepast allerlei kleine beleidsmatige aanpassingen toch weer in het traject mee te nemen. Dat moet het college niet doen en dat moet het ook niet meenemen het inspraaktraject in. Na de inspraak komt het college weer bij het algemeen bestuur en als daar dan een ander voorstel is ingebracht, zou hij daar niet blij mee zijn. De tariefdifferentiatie zal het college tijdens de inspraakprocedure vanzelf op zijn bordje krijgen.

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

In reactie op de heer Kooy wil hij zeggen dat de discussie over de kostentoedelingsverordening in feite hier niet thuishoort. Het waterschap wil een gelijkmatige tariefontwikkeling. Daarvoor zijn er reserves. Deze discussie is er nu omdat de reserve Ongebouwd op nul staat, terwijl die reserve juist bedoeld is om grote tariefschommelingen te voorkomen. En dan is het huidige tarief nog niet eens kostendekkend. Een discussie over cijfers heeft nu ook geen zin, want de onderliggende waardeverhoudingen tussen Wegen en Ongebouwd zijn nog niet in de berekeningen meegenomen. De definitieve uitkomsten zouden nog weleens anders uit kunnen vallen. Hij merkt nog op dat in zijn overzicht de vijf bovenste balkjes aangeven hoe de kosten vroeger waren verdeeld, weliswaar volgens verschillende methodes. Het onderste balkje geeft een indicatie over hoe de verdeling zou moeten zijn, als het profijtbeginsel wordt gevolgd. Tot slot: de WOZ-waarde wordt elk jaar aangepast, maar voor de kostentoedeling vindt hij eens in de twee jaar voldoende.

De heer Kooy (LNE) steunt de keuze voor het voorbereiden van een voorstel op basis van een technische aanpassing. Het college krijgt de ruimte om dat te onderzoeken. Of zijn fractie de uitkomsten daarvan kan steunen, zal heel erg afhangen van wat eruit rolt. Een frequentere waardebijstelling lijkt heel verstandig.

De heer Valk (CDA) sluit zich aan bij het standpunt van de heer Kooy. Hij kan zich ook vinden in de tweede conclusie uit het collegestandpunt: 'Overwegen of beperkte beleidsmatige aanpassingen mogelijk en wenselijk zijn', als het bestuur maar in eventuele aanpassingen gekend wordt.

De heer Verkaik (W@I) sluit zich aan bij de opmerkingen van de heer Kooy.

De heer Reerink (PvdA) doet dat eveneens.

De heer Woittiez (VVD) geeft de voorkeur aan scenario 2 met een beperking tot de technische aanpassingen. Zijn fractie heeft nu geen behoefte aan beleidsmatig discours.

De heer Van Os (SGP) volgt de bewoordingen van de heer Kooy.

De heer G.J.P. Jansen (WN) wenst alleen een technische uitwerking, geen beleidsmatige. Anders gaat de discussie weer opnieuw open en daar voelt zijn fractie nu niets voor. De frequentie mag omhoog. Afhankelijk van de efficiëntie zou dat eens per twee of drie jaar kunnen zijn.

De heer Van der Kruk (PvdD) sluit zich aan bij de vorige spreker.

Beantwoording

De heer De Jong denkt dat het standpunt van het bestuur helder is. Hij zal dat meenemen.

De voorzitter beëindigt de beraadslagingen over dit onderwerp.

3.3 Duurzaamheidsagenda deel 1: visie, principes en uitgangspunten

Eerste termijn

De heer Bruggink (LNE) kan zich herinneren dat zijn fractie al tijdens de commissievergadering sprak van een goed voorstel, waarvoor bij de thema-avonden goed geluisterd is door het college. Hij heeft de ambitie gezien en de nuances van de portefeuillehouder, die zei dat men bij de vele genoemde onderwerpen toch wel reëel moest blijven. Dat noemt hij geruststellend, zeker de uitspraken: 'Richt je op de maatregelen die de grootste duurzaamheidseffecten hebben' en 'Houd je dicht bij je waterschapstaken'. Wel dacht hij begrepen te hebben dat de terugverdientijd vijftien jaar moest zijn, maar nu leest hij dat enkel de economische levensduur van belang is. Hij pleit ervoor altijd die vijftien jaar terugverdientijd aan te houden. Economische levensduur kan langer of korter zijn dan vijftien jaar. Dan zal hij zeker akkoord kunnen gaan.

De heer Droogers (CDA) weet dat rentmeesterschap hoog op de agenda staat van het CDA. Hij kan instemmen met deel 1 van de Duurzaamheidsagenda. Het waterschap kan veel inpassen in reguliere taken als grond-, water- en wegenbouw. Zijn fractie is wel wat terughoudender bij onderwerpen die verder weg liggen, maar dat vindt hij ook terug in de uitgangspunten: er staat 'gerelateerd aan de waterschapstaken'. Er is gesproken over de terugverdientijd, over

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

het opwekken van energie in relatie met het eigen gebruik, over samenwerken waar het kan en zelf doen als het moet. Zoek in dat geval naar gespecialiseerde partners en onderzoek wat het waterschap zichzelf kan toerekenen. Als andere partijen op de grond en met grondstoffen van het waterschap werken, hoort het waterschap ook iets over te houden. Zijn fractie is benieuwd naar deel 2, naar wat dit beleid het waterschap oplevert, en naar de vertaling in de voorjaarsnota.

De heer Verweij (CU) is even positief over de nota als het CDA. Misschien had hij gewild dat het college nog een stapje meer had gedaan. Zijn voorstel is om in elk geval deze agenda vast te stellen en hem ook te realiseren. Hij wacht met spanning op de voorstellen tot concrete invulling. Het bestuur zal de vinger aan de pols moeten houden en ieder zal zijn schouders eronder moeten zetten.

Mevrouw Varenhorst (VVD) ziet tot haar genoegen dat veel punten die in de commissievergadering ter sprake zijn gekomen, opgenomen zijn in de Duurzaamheidsagenda. Het vastleggen van de visie vindt ze belangrijk, maar haar fractie doet dat wel vanuit liberaal perspectief. Ze neemt haar verantwoordelijkheid vanuit de gedachte van het partijbeginnel: 'de gebruiker en de vervuiler betalen'. Bij duurzaamheidsinvesteringen moet altijd gekeken worden naar de individuele keuzemogelijkheden en het maatschappelijk rendement. Duurzaamheidsinitiatieven en innovaties moeten worden gestimuleerd – zeker die met goedkopere en betere oplossingen –, maar alleen innovaties met proven technology en best practices die onderbouwd zijn door financieel en maatschappelijk aanvaardbare en haalbare businesscases, met gezond verstand en Hollandse nuchterheid opgesteld. Ze pleit voor toepassing van actuele en inventieve investeringen die met een marktconform en logisch rendement een maximale terugverdientijd hebben van tien jaar.

Zoals de Unie van Waterschappen al gesteld heeft: waterschappen willen hun taken zo duurzaam en kostenbesparend mogelijk uitvoeren. Het waterschap moet zich verre houden van 'gold plating'. Dat is niet realistisch, constructief of toekomstbestendig. Ook bij prudent duurzaamheidsbeleid moeten afspraken komen over kosten en dient het beleid op die afspraken getoetst te worden. Juist door een realistisch en financieel gezond duurzaamheidsbeleid te maken en uit te voeren neemt het waterschap zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid voor nu en in de toekomst.

De heer Van Os (SGP) zal de Duurzaamheidsagenda ondersteunen. Bij zijn eigen brancheorganisatie stond een lezing over dit onderwerp ook op de agenda. Er zijn veel dingen gaande, waarvan niemand in paniek hoeft te raken, maar daarover moet wel een standpunt worden ingenomen en er moet tot actie worden overgegaan. De samenleving is daaraan toe. Als hij dan ziet wat alles gaat kosten, moet hij wel schrikken. De businesscase moet sluiten. Zo niet dan is de discussie hoeveel men wel moet investeren. Volgens hem is er geen weg terug. Daarom meent hij dat het waterschap aan de slag moet gaan.

Mevrouw Van Dam (WN) is ook blij met de langverwachte Duurzaamheidsagenda. Ze ziet dat er in de commissie goed geluisterd is; veel is in de nieuwe visie terechtgekomen, zoals energiebesparing als pilot en zowel het kostenbesparingsprincipe als het duurzaamheidsprincipe. Enkele punten zijn blijven liggen: de verantwoordelijkheid jegens biodiversiteit en de waterkringlopen (die horen wel thuis bij de duurzaamheidsprincipes) en relevante niet-focusthema's (die vaak kunnen meeliften). Verder vindt zij het onverklaarbaar dat er in bijlage 1 geen groene ambities vermeld staan bij 'water' en 'bodem en ondergrond', terwijl daar wel extra inzet wordt gepleegd en allerlei ambities zijn geformuleerd om klimaatadaptatie en bodemdaling aan te pakken. Een waterschap moet toch maximaal inzetten op water? Die aspecten ziet ze graag nog een plek krijgen in de visie en ze hoopt dat die in deel 2 niet vergeten worden. Ze stemt van harte in met het voorstel en hoopt dat deel 2 snel komt. Dan kan ook de discussie volgen over de terugverdientijden, want tien of vijftien jaar is in verband met duurzaamheid niet altijd een terechte termijn.

De heer Travaille (PvdD) complimenteert het college en ambtelijk apparaat met de Duurzaamheidsagenda; het is een logisch verhaal geworden met goede principes en goede prioriteiten. Hij kijkt ook uit naar het uitvoeringsprogramma. De prioriteiten energie en duurzame grond-, water- en wegenbouw zijn logische keuzes, als men kijkt naar de noodzaak en invloed van het waterschap. In de categorie 'Specials' staat alleen de terugwinning van grondstoffen vermeld. Zijn fractie wil daar graag een special aan toevoegen, waarvoor het waterschap veel kan betekenen: weidevogels. De populatie daarvan verslechtert snel, zoals uit verschillende rapportages blijkt. Sinds 1990 zijn soorten als kievit, grutto, tureluur, scholekster in aantal gehalveerd, sinds 1960 zelfs met 75%. Anders dan bij het uitsterven van neushoorns en gorilla's kan het waterschap hier direct iets aan doen. De laatste tijd heeft hij gesproken met mensen van Vogelbescherming, Natuurmonumenten, landbouwcollectieven. Die zeggen dat weidevogels terugkeren,

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

als men maar de juiste omstandigheden creëert, en dat iemand daarin het initiatief moet nemen. Het waterschap zou hierin een rol kunnen spelen en samenhang brengen in een aantal losse maatregelen als later maaien, sloten bij weidevogelgebieden kaal houden, gronden openhouden en peilen plaatselijk en tijdelijk verhogen enzovoort. Daarom verzoekt zijn fractie om toevoeging van een special: inventariseren wat het waterschap kan doen om ervoor te zorgen dat de weidevogels terugkeren, zowel op eigen grond als in samenwerking met boeren en provincie. Dat zal ook bijdragen aan vergroting van de biodiversiteit. Dat verzoek heeft de vorm van een motie gekregen.

Motie nummer 1, 'Inventariseren kansen versterken weidevogelpopulatie' wordt ingediend door de heer Travaille (PvdD), medeondertekend door de heren Reerink (PvdA) en Verwey (CU).

Het dictum van motie 1 luidt:

- Te inventariseren welke maatregelen HDSR zelf kan treffen of door anderen kan laten uitvoeren van het verbeteren van de weidevogelpopulatie in haar beheergebied en bepalen hoe effectief deze maatregelen zijn.
- Indien blijkt dat maatregelen van HDSR goed kunnen bijdragen aan herstel van de weidevogelpopulatie, een voorstel te doen aan het AB om structureel weidevogelbeleid te voeren.

De voorzitter leest het dictum voor van motie 1 en constateert dat het deel uitmaakt van de beraadslagingen.

Mevrouw Van Soest (LNE) vraagt bij interruptie of de PvdD zich heeft laten informeren over de teruggang van weidevogels als gevolg van de aanwezigheid van natuurlijke vijanden als kraaien en vossen.

De heer Travaille (PvdD) antwoordt dat hij daarover ook gegevens heeft verzameld. Speciaal in de omgeving van het waterschap is de teruggang nog groter dan in de rest van Nederland. De steeds snellere afname is te verklaren doordat het aantal prooien afneemt en het aantal predators gelijk blijft. In het verleden was het aantal predators nooit de reden voor de achteruitgang van de watervogels. Hij vindt die gegevens niet zo relevant. Het gaat er niet om de schuld bij een partij te leggen, maar om het vinden van maatregelen die het waterschap kan nemen.

De heer Reerink (PvdA) is blij met de nota. De eerste stap is daarmee gezet en zijn fractie wil aan de slag met concrete maatregelen. Hij heeft twee opmerkingen. 1) De terugverdientijd kan gebaseerd zijn op de economische levensduur of op vijftien jaar. 2) Wat zijn fractie betreft, hoeft bij experimenten, pilots of nieuwe ontwikkelingen geen proven technology gehanteerd te worden: dat is altijd achteraan hobbelen en nooit bijdragen aan nieuwe ontwikkelingen of innovatie.

De heer Verkaik (W@I) gaat ervan uit dat de visie een levend document is en niet voor altijd wordt vastgesteld. Wat vandaag geldt in de samenleving, is morgen weer achterhaald. Hij vindt het daarom wel belangrijk om zo goed mogelijk de kaders vast te stellen. Hij is daarom ervoor om ook zo'n termijn van vijftien jaar te noemen, en miskopen moeten meteen afgeschreven worden.

Mevrouw Varenhorst (VVD) wil van de heer Reerink weten wat hij precies wilde beweren.

De heer Reerink (PvdA) antwoordt dat mevrouw Varenhorst met enkele voorwaarden kwam bij extra investeringen of vernieuwingen als vooraf een businesscase, gebruik van proven technology en dergelijke, die vertragend zouden werken.

Beantwoording

De heer Beugeling dankt voor alle complimenten. Wat hij zo-even dikwijls heeft horen noemen, is de terugverdientijd. In de visie staat voor de terugverdientijd gemiddeld vijftien jaar. Hij vraagt de ruimte om daar verstandig mee om te kunnen gaan. Zo veel nadruk op die tijd is niet nodig. Er zijn ook niet te begroten maatschappelijke baten die wel een terugverdientijd hebben van vierhonderd jaar, bijvoorbeeld leefomgeving. Een richtsnoer van vijftien jaar is handig in het gebruik. Duurt het veel langer, dan is er altijd wel iemand die daarover de discussie opent.

Wat de weidevogels betreft, begrijpt hij de bedoelingen van de heer Travaille. Tegelijkertijd vraagt hij zich af of de formulering in de motie wel verstandig is. Zodra men gaat inventariseren wat er op het gebied van de weidevogels allemaal kan en wat het waterschap daaraan zou kunnen bijdragen, doet men dat zonder dat daar vraag naar is. Dat vindt hij zonde. Als er uit een gebied een vraag komt om te helpen de weidevogel te beschermen, zal het waterschap de eerste zijn om ja te zeggen.

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

Volgens de heer Travaille (PvdD) is die vraag er al. Dat is hem gebleken uit gesprekken met burgers, boeren en overheden. Hij hoopt dat die vraag ook leeft bij het bestuur.

De heer Beugelink kan dat beamen, maar zegt ook dat een dergelijke vraag zo gebiedsspecifiek is dat men niet in algemene zin maatregelen kan bedenken die toepasbaar zijn zonder dat men een gebied voor ogen heeft. Als een gebied, agrarisch collectief of individuele boer zich aanmeldt, wil hij daar graag naar kijken en meewerken als dat past binnen de andere waterbehoeften.

De heer Travaille (PvdD) meent dat het gemakkelijk genoeg is om twee of drie gebieden te kiezen waarvoor zoiets valt uit te werken. De houding van wachten tot een andere partij zegt dat weidevogels belangrijk zijn, zal de achteruitgang niet stoppen. Liever ziet hij dan een initiatief van het waterschap zelf.

De heer Beugelink antwoordt dat de provincie de kerngebieden voor de weidevogels vaststelt. Daarbinnen kunnen en mogen wensen worden uitgevoerd. Het waterschap heeft zelf geen eigen grond waarop het iets kan doen. Hij vindt draagvlak in de omgeving belangrijk.

De heer Reerink (PvdA) meent dat het vaker gebeurt dat het waterschap iets probeert te stimuleren. Hij noemt als voorbeeld de afkoppeling. Niemand heeft gezegd dat zoiets geen algemeen beleid mag worden. Hij begrijpt niets van de hele discussie. Als het waterschap hier en daar door goed beleid en goede uitvoering iets kan bevorderen, moet het dat niet laten.

De heer Woittiez (VVD) doet de suggestie om de weidevogels een meekoppelkans te geven bij het project Lekdijk.

De heer Beugelink betwijfelt of de weidevogels de dijk op willen. Het proces van de afgelopen maanden heeft geleid tot een focus op een aantal projecten: energie, duurzame grond-, water- en wegenbouw en specials als het poortgebouw en de verbouwing van het hoofdgebouw. Hij meent dat biodiversiteit onder de koepel duurzaamheid voldoende gewaarborgd is en hij voelt er niets voor de aandacht verder te verspreiden. Dat geldt ook voor het veenweidebeleid, waaraan de heer De Groot aandacht besteedt. Het doel daarvan is het gebied bewoonbaar, leefbaar en bewerkbaar houden en het heeft door het verhogen van de peilen als bijvangst een reductie van de CO₂-emissie. Over methaan en lachgas heeft hij het dan even niet. Om in de duurzaamheidscirkel het segment 'bodem' op te vullen tot in het groen gaat hem te ver. Daarmee wil hij niet gezegd hebben dat bodemdaling een onbelangrijk project is.

Tweede termijn

De heer Bruggink (LNE) constateerde dat er tijdens de vergadering op het karretje met verfrissende drankjes ook producten staan die beslist niet duurzaam zijn, die veel meer CO₂-uitstoot hebben geproduceerd dan kraanwater. Hij is van mening dat De Stichtse Rijnlanden dergelijke drank niet meer moet uitdelen, zeker niet tijdens een discussie over duurzaamheid.

Hij heeft waardering voor de uitleg van de portefeuillehouder over de vijftien jaar terugverdientijd. Daarmee kan zijn fractie wel leven, maar ze zal de motie over de weidevogels niet ondersteunen. Als meekoppeling is er geen bezwaar, maar dit is een taak voor de provincie.

De heer Verkaik (W@I) is teleurgesteld over de motie. Misschien is het goed bedoeld, maar ondeskundig. Hij heeft ervaren dat in een groot weidegebied wel dertig gruttonesten zaten, die alle door zwarte kraaien zijn leeggehaald. Een jaarlijkse investering van 20.000 euro gaat zo verloren. Binnen vijf jaar zijn alle grutto's weg. Kieviten houden het iets langer vol. Dat ligt aan het beleid voor natuurgebieden, dat geen taak is van het waterschap maar van de provincie. Ondanks alle inspanningen is het afgelopen met tureluurs en grutto's. Wie er iets aan wil doen, moet daar eerst beleid voor maken, maar niet zoals nu gebeurt. Dat houdt in dat hij de motie niet zal steunen.

De heer Droogers (CDA) heeft in de cirkel gezien dat bij duurzame grond-, water- en wegenbouw biodiversiteit en ecologie aandachtspunten zijn. Hij neemt aan dat ook de weidevogels daaronder vallen. Hij is dan ook benieuwd wat daarover in deel 2 terug te vinden is. Voor zijn fractie gaat de motie te ver. Meekoppelen en rekening houden met is van het waterschap te verwachten, maar een structureel weidevogelbeleid voeren moet afgewogen worden tegen andere belangen in het buitengebied. Hij is wel benieuwd wat hij hierover in deel 2 terug zal vinden.

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

De heer Reerink (PvdA) zou het jammer vinden als het waterschap zich tot de kerntaken zou beperken. Dan zou er geen vaarwegbeleid meer zijn of schaatsprotocol, groene dijken met picknickplekken en dergelijke. Hij vindt dat het waterschap met alle annex-activiteiten die de kerntaken raken positief om moet gaan. Het is ook een maatschappelijke opdracht om met dit soort zaken bezig te zijn. Hij vindt het ook te gek worden als alle overheden zouden zeggen dat dit niet hun taak zou zijn maar die van provincie, gemeente enzovoort, waarbij ieder naar de ander wijst en zelf niets doet. Op verschillende onderdelen haakt het waterschap in op beleid van andere overheden en het waterschap verwacht ook dat anderen inhaken op het beleid van het waterschap.

De heer Verweij (CU) wil het pleidooi van de heer Reerink onderstrepen. De motie vraagt simpel om iets te inventariseren in het verlengde van de Duurzaamheidsagenda. Hij denkt dat een dergelijke inventarisatie past bij het maatschappelijk verantwoord ondernemen van De Stichtse Rijnlanden. Dit vraagt slechts een inventarisatie en als blijkt dat het waterschap hierin geen taak heeft, kan het college dat melden of anders overleggen wat het kan doen.

Mevrouw Varenhorst (VVD) vindt de motie heel sympathiek, maar haar fractie gaat daar niet in mee. Ze ziet dat niet als een kerntaak, hoogstens als iets dat zich als meekoppelkans kan voordoen. Verder wil ze zeggen dat duurzaamheidsbeleid gestoeld moet zijn op twee pijlers: maatschappelijk rendement en een gedegen financiële onderbouwing. Pas daarna kan er eventueel naar andere punten gekeken worden. Een terugverdientermin van tien jaar is misschien heel kort en heel stringent, maar ergens moet een lijn liggen waarop men kan sturen. Doet men dat niet, dan komt die bodemloze put dichtbij. Prudent financieel beleid is ook bij duurzaamheidsbeleid noodzakelijk.

De heer Verweij (CU) merkt bij interruptie op dat het bestuur in deze vergadering een duurzaamheidsagenda vaststelt met enkele primaire doelen, waarbij het waterschap zich conformeert aan enkele landelijk afgesproken resultaten. Daar staat niet bij dat het waterschap het niet hoeft te doen als het de uitgave niet binnen tien jaar terugverdient. De afspraak is echter dat men de doelen haalt, en wel zo efficiënt mogelijk. De VVD draait de zaak om en vindt het terugverdienen belangrijker.

Mevrouw Varenhorst (VVD) stelt dat de heer Verweij gelijk heeft dat het waterschap zich dient te conformeren aan de landelijke afspraken. Alleen wil de VVD graag vasthouden aan de nullijn bij de tarieven. Ergens moet begonnen worden met het begrenzen van het beleid. Dit is een poging daartoe en dan lijkt dit punt terecht gemaakt.

De heer Van Os (SGP) zegt de motie niet te zullen ondersteunen. Wel wil hij kijken waar zich meekoppelkansen voordoen.

Mevrouw Van Dam (WN) spreekt van een sympathieke motie. Inventariseren kan geen kwaad. Ze meent wel dat het voorstel niet moet spreken van het voeren van structureel weidevogelbeleid, maar van een actieve bijdrage daaraan. Dan is aanhaken bij het werk van het waterschap eerder mogelijk. Wat de Duurzaamheidsagenda betreft, meent haar fractie dat focussen versnippering van gelden kan voorkomen. Duurzaamheid is echter breder en soms kan de organisatie in de focusprojecten van alles meenemen. Ook is er al meer genoemd wat in de cirkel ondergebracht had kunnen zijn. Het lijkt er nu op dat het alleen nog maar over energie en grondstoffen gaat. Dat vindt ze een gemis, maar ze is al blij met wat er nu wel in staat.

De heer Travaille (PvdD) gaat nu alleen in op wat er gezegd is over de motie. Dat Nederland door het landbouwbeleid ervoor gekozen heeft de weidevogels te laten uitsterven, vindt hij te kort door de bocht. Hij denkt ook niet dat er in deze vergadering veel bestuurders zijn die medeverantwoordelijk willen zijn voor het uit laten sterven van weidevogels. Dat is ook helemaal niet nodig. Hij heeft in Eemnes mooie voorbeelden gezien, waar met een pakketje maatregelen succesvolle projecten zijn uitgevoerd, ook voor weidevogels. Hij wil met de motie niet zeggen dat het waterschap vanaf nu weidevogelbeleid moet maken. De motie gaat alleen over een inventarisatie van wat op dit punt de mogelijkheden van het waterschap zijn. Alle partijen hebben een rol en mogelijk is de provincie formeel de partij die de regie moet voeren, maar het waterschap is de partij met de meeste invloed in het beheergebied. De suggestie van Water Natuurlijk om de tekst iets minder strikt te maken, neemt hij graag over en hij heeft de medeondertekenaars al zien toestemmen. Misschien brengt de inventarisatie wel aan het licht dat het weidevogelbeleid best binnen een van de kerntaken past. Het kost niet zoveel, maar brengt wel inzicht in wat de mogelijkheden van het waterschap zijn om mede te zorgen dat de weidevogel niet uitsterft.

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

De heer Verkaik (W@I) heeft niet willen zeggen dat het landbouwbeleid de oorzaak is van de vogelsterfte, maar dat roofvogels, kraaien en vossen de eieren hebben opgegeten. Bij de goede initiatieven die er zijn, krijgt men ook te maken met de kraaien en dan is het gelijk afgelopen. Het beleid van de provincie was erop gericht dat niet de individuele boer werd gesteund maar de regio's. Het gevolg was dat de vogelstand weer gehalveerd werd. Onderzoek acht hij nutteloos: een alibi om niets te hoeven doen.

De heer Travaille (PvdD) heeft andere signalen ontvangen van partijen als Natuurmonumenten, Vogelbescherming en agrarische collectieven. Hij is het wel met de heer Verkaik eens dat er grote risico's zijn en dat het de vraag is hoe men verstandig en effectief beleid kan maken. Anders heeft het niet zoveel zin. Een inventarisatie kan daar inzicht in geven. Als de vergadering zegt dat het niet nodig is, hoort ze hem daar niet meer over.

De voorzitter meent dat de heren Travaille en Verkaik daar samen eens verder over moeten praten. Bestuursleden mogen immers ook van elkaar leren.

Mevrouw Varenhorst (VVD) vraagt of de heer Travaille duidelijk kan maken wat hij aan de tweede bullet wil veranderen.

De heer Travaille (PvdD) denkt dat: '...een voorstel te doen aan het AB om structureel weidevogelbeleid te voeren.' veranderd moet worden in: '...een voorstel te doen aan het AB om actief bij te dragen aan weidevogelbeleid.'

De voorzitter noteert de nieuwe versie.

De heer Bruggink (LNE) vraagt zich af of de taak van het waterschap zo niet op een oneigenlijke manier verbreed wordt. Als de portefeuillehouder daarentegen zou toezeggen te gaan praten met partijen en zou onderzoeken op welke actieve wijze het waterschap vanuit het bezig zijn in het landelijke gebied hieraan kan bijdragen, zou hij hetzelfde doel bereiken.

Volgens de heer Travaille (PvdD) is dat hetzelfde als de motie uitvoeren.

De heer Reerink (PvdA) wil nog kwijt dat de formulering: '...een voorstel te doen aan het AB om hier actief aan bij te dragen.' alle principiële discussies vermijdt.

De heer Travaille (PvdD) is daarmee akkoord.

Het dictum van de gewijzigde motie 1 luidt:

- Te inventariseren welke maatregelen HDSR zelf kan treffen of door anderen kan laten uitvoeren van het verbeteren van de weidevogelpopulatie in haar beheergebied en bepalen hoe effectief deze maatregelen zijn.
- Indien blijkt dat maatregelen van HDSR goed kunnen bijdragen aan herstel van de weidevogelpopulatie, een voorstel te doen aan het AB om hier actief aan bij te dragen.

Beantwoording

De heer Beugelink noemt een terugverdiensijd van tien jaar, zoals de VVD voorstelde, zo goed als onmogelijk. Bij doorberekeningen voor verschillende projecten is dat al duidelijk geworden.

Mevrouw Varenhorst (VVD) stelt dat zij slechts had gesproken van 'een streven naar'.

De heer Beugelink somt vier ingrediënten op die een rol spelen bij deze plannen: bestuurlijk lef, gecalculeerd risico, bevlogen personeel, het durven en mogen maken van fouten. Daarmee brengt men duurzaamheid dichterbij. Wat de motie betreft, denkt hij dat zonder vraag en zonder draagvlak uit de streek de organisatie wel een lijstje kan opstellen, maar hij betwijfelt of het waterschap daar iets aan heeft. Het advies van de heer Bruggink om met verschillende partijen als Vogelbescherming of agrarische collectieven te gaan praten zou hij wel willen opvolgen. Dan kan hij kijken wat daar uitkomt, hoe het waterschap daaraan kan bijdragen, of daar nooit geuite wensen leven. Een lijst met geturfde maatregelen ziet hij niet zo zitten. Meekoppelen prima, maar de focus moet blijven. Anders wordt het kruimelwerk.

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

De voorzitter sluit de beraadslaging over dit onderwerp. Het is hem al duidelijk dat het college een korte schorsing nodig heeft om te weten waar iedereen staat.

3.4 “Positionpaper Vertragen Bodemdaling Veenweide – Elke centimeter telt” als startnotitie

Eerste termijn

De heer Kupers (LNE) vindt het voorstel prima. Het betreft een kerntaak, kent een gedurfde aanpak en er gebeurt echt iets op dit dossier. Hij ziet dat het ook wat oplevert aan CO₂-besparing, maar zijn andere maatregelen niet efficiënter? En wat levert dit op voor de agrariërs? De boeren in moeilijker gebieden hebben meer kosten. Hij begrijpt dat het waterschap daar direct geen subsidie geeft, maar het scheelt toch wel in de kosten van waterbeheer, bijvoorbeeld door minder onderbemaling. Misschien kan hier ook nog eens naar gekeken worden. Overigens steunt de LNE het voorstel.

De heer Droogers (CDA) heeft in de commissie al complimenten gegeven voor dit initiatief. Goed dat De Stichtse Rijnlanden zijn nek uitsteekt. De ambitie is nu minstens 25% reductie tot 2050, maar wat zijn fractie betreft, moet een kans om verder te reduceren altijd worden aangegrepen. Uit de pilot kwam naar voren dat een reductie van 70% mogelijk was bij onderwaterdrainage 3.0. Het is hem nog niet duidelijk of het waterschap de stimuleringsregeling moet betalen of dat er andere financiers zijn. Misschien zou de CO₂-besparing een financieringsbron kunnen zijn. Zijn fractie ziet nog geen meerwaarde in de derde van de drie pilots, maar mogelijk komt ze daarop terug bij de financiële behandeling van het stuk. Nu verklaart het CDA zich akkoord met het stuk en ziet later wat de financiële effecten voor de derde pilot zijn.

De heer Verweij (CU) sluit zich aan bij de woorden van de heer Droogers, maar heeft wel vragen ter verduidelijking. Hij is blij met de wijzigingen van na de commissievergadering. Zo-even hoorde hij de doelstelling tot 2050 noemen, maar in het eerdere voorstel stond ‘in 2050’ en nu ‘voor 2050’. Voor hem is dit een groot verschil: ‘tot 2050’ betekent dat over de totale periode 25% minder bodemdaling plaats zou moeten vinden dan wat er nu bij ongewijzigd beleid gebeurt. Dat wil hij graag bevestigd zien door de portefeuillehouder en het college. Zoals het er nu staat, betekent het dat het waterschap tot 2049 niets hoeft te doen en op het laatste moment de maatregelen kan nemen die de bodemdaling met 25% verminderen.

Verder meent hij dat de stimuleringsmaatregelen tot doel hebben de ambitie aan te scherpen. Hij wil ook horen dat dat inderdaad de bedoeling is: met elkaar de lat hoger te leggen dan is aangegeven.

De heer Reerink (PvdA) heeft al gehoord dat dit voorstel een helder stuk is, dat het derde experiment niet nodig is en dat het reduceren van CO₂-uitstoot moet doorgaan. De toelichting is al door zijn buurman gegeven. Dat hoeft hij niet te verbeteren. Hij is blij met de aanvullingen 4 en 5. Het enige waar zijn fractie tegen aanhikt, is dat een functionele democratie als het waterschap een algemene democratie hoort te volgen. Als de provincie een beleid vaststelt, zou De Stichtse Rijnlanden dat moeten volgen. Daarom mist hij in het juridische stuk de vraag wie aansprakelijk is als er schade is ontstaan. Dat zou verder nagezocht worden, maar dat is nog niet gebeurd. Het antwoord is niet alleen voor nu belangrijk maar ook voor toekomstige situaties.

De heer Groenendijk (VVD) meldt dat de VVD door de aanvullende stukken van na de commissievergadering over de streep getrokken is. Het principe ‘De gebruiker betaalt’ staat er nu duidelijk in. Waar gesproken wordt over begrenzing van kaders, ziet hij dat dat gelukt is voor geld, maar de aspecten tijd en kwaliteit worden slechts genoemd als te behalen doel, en niet als kader. Hij is benieuwd wanneer daar een planning op komt.

Verder vraagt hij waar in het vervolg de startnotitie eindigt en het programma begint. Hij vraagt met de PvdA waar in het programma de koppeling met RO (Ruimtelijke Ordening) zit.

De heer Van Os (SGP) zal het voorstel steunen, mede omdat de functie van de dorpen behouden blijft en het waterschap aan de boeren maatregelen laat om de bodemdaling te remmen. Hij hoopt dat de uitkomsten van de pilots gunstig zullen zijn en dat die breed kunnen worden uitgerold, zodat de bodemdaling nog minder kan zijn.

Mevrouw Otterman (WN) is ook blij met de aanpassingen in de stukken en hoopt dat de ambitie straks naar boven kan worden bijgesteld. In het stuk lijkt het erop dat met allerlei partijen is gesproken, maar niet met de natuurorganisaties en niet met andere ondernemers dan boeren. Als dat zo is, wil ze de hoogheemraad oproepen toch ook het gesprek met die partijen aan te gaan.

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

De heer Verkaik (W@I) ondersteunt het voorstel ook. Hij denkt wel dat nog hogere doelstellingen mogelijk zijn, want er komen veel nieuwe methodieken en ontwikkelingen aan die nu nog onbekend zijn. Dit is een eerste stap in de goede richting.

De heer Van der Kruk (PvdD) heeft gemengde gevoelens. Aan de ene kant ziet hij de goede wil van het college om het onderwerp bodemdaling in discussie te brengen. Het position paper kan hier inderdaad een aanzet toe zijn. Aan de andere kant zijn er twijfels bij de PvdD, voornamelijk over de ambitieniveaus. In het jaar 2050 – over 33 jaar – zou de bodemdaling met 25% verminderd zijn. Dat is nog steeds 75% daling! Dat vindt zijn fractie geen duurzame situatie, geen oplossing waarmee men honderden jaren vooruit kan. Dat is pappen, maar niet voldoende nat houden. Natuurlijk is er ook een stimulerende werking op individueel niveau, maar hij ziet meer heil in buiten de kaders denken. De focus ligt nu erg op onderwaterdrainage. Het is niet zeker dat daar de toekomst ligt. De echt interessante keuzes liggen volgens spreker eerder op het gebied van Ruimtelijke Ordening en type landbouw. Hij vraagt meer aandacht voor onder andere paludicultuur in veenweidegrond, een breder perspectief dus dan onderwaterdrainage. Hiermee zijn in Duitsland goede ervaringen opgedaan, maar in Nederland zijn de mogelijkheden nog onbekend. Bij landbouw denkt hij dan aan de teelt van riet, isolatie- en bouwmaterialen. Het maakt de afstand tussen natte natuur en drogere landbouw kleiner. Het hoge waterpeil vermindert de emissie van broeikasgassen. Ook zal de biodiversiteit – moerasvogels – erbij winnen. Het position paper zou idealiter de discussie over deze aspecten op gang moeten brengen.

Beantwoording

De heer De Groot hoort dat er wat kritische noten zijn, maar hij is toch vooral blij met wat genoemd is. Het mooiste vindt hij die 25%. Of er nu 'tot', 'in' of 'voor' staat, bedoeld is het volgende: als in regulier beleid in 2050 het veen 40 cm zou zijn, als hetzelfde gedaan werd als in 2016, staat hierin dat dat ten minste in 2030 al zo is. Er staat in de notitie niet wat er aan maatregelen in de loop van de jaren genomen wordt. Het is de bedoeling dat de mensen in beweging komen door het maken van een startnotitie en door daar in het vervolg een beleid aan te koppelen (het peilregime wijzigen, de keur aanpassen). In eerste instantie zijn de geluiden die hij van de gebruikers hoort, die over onderwaterdrainage 1.0, 2.0 en 3.0. Het waterschap zal ook naar de gebruikers teruggaan als er nieuwe watertechnieken zijn uit te proberen.

Daarnaast is het een opgave om de gebiedsinitiatieven verder te brengen. Daar moet het hele plan het van hebben. Daarom heeft hij gekozen om te spreken van 25% minder daling, in de hoop dat mensen gestimuleerd worden om dat percentage door samenwerking naar 50% te brengen. Er alleen over praten en verder niets doen, betekent dat er net als de afgelopen jaren niets gebeurt. Hij hoopt dat het bestuur hem hierin wil volgen.

Kan er geld gehaald worden uit minder CO₂? Alles wat er aan bodemdaling wordt voorkomen, zorgt ook voor een substantiële daling van CO₂-uitstoot. Hij heeft al eens voorgerekend dat 100% subsidiëring van onderwaterdrainage veel efficiënter is dan de SDE-regeling van het Rijk. Nu telt die CO₂-daling nog niet mee, maar hij heeft vernomen dat die vanaf 2030 mee mag tellen in de CO₂-credits.

De stimuleringsregeling leverde toch nog enkele vragen op. De regeling zal geld beschikbaar stellen om in die bijzondere gevallen te helpen waarvan ook het watersysteem direct voordeel heeft. Dat kunnen bijvoorbeeld de laagste hoeken van een polder zijn. De precieze uitwerking van dat plan volgt nog, mogelijk in een commissievergadering.

Demonstratieprojecten, de twee, drie pilots, zijn misschien wel nodig. Als er een breed gedragen gebiedsinitiatief komt, waarin men samen iets aan bodemdaling wil doen – vaak al iets breder dan alleen onderwaterdrainage zoals in Lange Weide, waar men ook al praat over biodiversiteit –, dan liggen daar ook kansen. Ook daarvoor geldt dat er nu een startnotitie ligt met een financiële paragraaf waaraan het bestuur binnenkort invulling geeft. Het waterschap zal met dat bedrag aan het werk gaan, en als alles beter loopt, komt het college weer terug bij het bestuur. Als dat ook vindt dat de ideeën goed zijn, hoopt de heer De Groot op steun. Hij hoopt de beleidselementen op redelijk korte termijn in de startnotitie behoorlijk verwerkt te hebben.

De startnotitie zal nog niet veel over aansprakelijkheid kunnen zeggen of claims kunnen stellen. Op het moment dat het waterschap beleid gaat vertalen in peilbesluiten en de keur, zijn daar inspraak en een heel juridisch traject voor nodig. Het waterschap gaat over de peilbesluiten. Als op een besluit een claim komt, volgt eerst een politiek gevecht over hoe dat aan te pakken. Wie het daarin niet eens wordt, zal waarschijnlijk een juridische claim indienen. Hij denkt dat het waterschap daar wel iets mee moet. Hij heeft echter van de heer De Putter begrepen dat de kans op claims niet al te groot is.

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

De heer Reerink (PvdA) heeft nu voor een deel antwoord op zijn vraag over schade en het advies van de heer De Putter, maar hij had de vraag gekoppeld aan de Ruimtelijke Ordening en de verhouding tussen algemene en functionele democratie. Spreker verwacht daar nu geen verhaal over, maar hij hoopt wel op enig moment helderheid te krijgen via een memo.

De heer De Groot wil daarover nog eens praten met de heer Reerink, want hij begrijpt nog niet wat die precies wenst. Hij vervolgt de beantwoording van de vragen.

Over de gesprekken met de natuurorganisaties kan hij zeggen dat die geweest zijn via gebiedscommissie West, waarin natuurorganisaties vertegenwoordigd zijn. Daar heeft hij het verhaal van De Stichtse Rijnlanden verteld. Daar viel ook het verzoek om te praten met de terreinbeherende organisaties. Die afspraak is nog niet gemaakt, maar dat plan zal hij zeker uitvoeren.

Dan is er nog de vraag of het waterschap zich niet veel steviger bezig moet houden met de RO en de langere termijn. Hij denkt dat het dan belandt in de discussie 'functie volgt peil - peil volgt functie' en 'waar moet je landbouw doen en waar natuur?' Die discussie wil het waterschap niet voeren. Die hoort bij de andere overheden: Rijk, provincie en betrokken gemeentes. De Stichtse Rijnlanden is als waterbeheerder daarin volgend, maar heeft wel belang en daarbij inspraak. De functie moet immers passen bij het peilbeheer. In dat kader gaat het waterschap daar wel degelijk invloed op uitoefenen, onder andere met (binnen)adviezen. Gezien de politieke discussie en de vraag op welke manier de bodemdaling het beste een swing kan krijgen, denkt hij de goede snaar geraakt te hebben met deze startnotitie.

De voorzitter vraagt de heer Reerink toch even uit te leggen wat hij met zijn vraag bedoelde.

De heer Reerink (PvdA) stelt dat De Stichtse Rijnlanden als functionele democratie volger is van de algemene democratie. Als de heer De Groot in zijn laatste bijdrage zegt dat de andere overheden hun RO moeten aanpassen aan het peilbeheer van het waterschap, denkt hij: 'Nee, het is andersom. Wij moeten ons peilbeheer aanpassen aan wat in de RO is bepaald.' Dat betekent dat de provincie daarin een helder beleid moet gaan voeren. Dan heeft het waterschap vastigheid voor zijn peilbeheer. Dan zal men in het advies van de heer De Putter kunnen opzoeken hoe men dat juridisch vertaalt in verantwoordelijkheden. Dat laatste punt zit echter niet in het juridisch advies. De verhouding tussen algemene en functionele democratie moet helder zijn, evenals de rol van het waterschap daarin, hoe het aansluit bij het beleid en hoe zich dat juridisch vertaalt. Dat zou nog een aanvulling moeten worden op het juridisch advies.

De heer De Groot denkt dat die kwestie niet afhankelijk is van het position paper, maar dat hij die aan de heer De Putter kan voorleggen ter verduidelijking of aanvulling.

De heer Reerink (PvdA) meent dat al die elementen in het position paper thuis horen. Hij wil hierover graag een notitie van het college ontvangen.

De heer De Groot zal voor die notitie zorgen.

De heer Verweij (CU) complimenteert de portefeuillehouder met zijn toelichting. Zo begrijpt hij het. Hij wil deze startnotitie wel te water laten.

De voorzitter concludeert dat hij de beraadslagingen over dit onderwerp kan sluiten. Hij wil nog memoreren dat dit de een na laatste keer is dat het algemeen bestuur vergadert in de zaal in zijn oude vorm en dat de mensen op de publieke tribune bijna voor het laatst de warme beproeving moeten doorstaan. Hij schorst de vergadering voor korte tijd.

4 Schorsing

5 Besluitvormend deel

De voorzitter heropent de vergadering en geeft het woord aan de heer Beugelink voor diens reactie op motie 1.

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

De heer Beugelink zegt niet zoveel te kunnen met deze motie. Inventarisatie heeft alleen zin als er een locatie is aan te wijzen. Wel wil hij toezeggen dat hij nog bij allerlei instanties langsgaat, waar hij zal praten over biodiversiteit en inventarisatie van vogelpopulaties en daarover verslag kan uitbrengen. Misschien brengt dat iets op gang.

De voorzitter vraagt aan de eerste indiener van de motie of die zijn motie handhaaft.

De heer Travaille (PvdD) is blij met de toezegging. Die komt tegemoet aan de intentie die ten grondslag ligt aan de motie. Daarom kan hij de motie intrekken. Hij voegt daar nog aan toe dat men niet te bang hoeft te zijn voor een motie als deze. Hij beschouwt moties niet als eng of beledigend maar als een manier om duidelijk te formuleren wat men precies wil. Hij ziet het punt graag op de actiepuntenlijst verschijnen en kijkt uit naar de rapportage.

De voorzitter constateert dat motie nummer 1 geen deel meer uitmaakt van de beraadslagingen.

5.1 Beleidsvisie Muskusrattenbeheer 2017-2020

Stemverklaringen

Mevrouw Leenders (WN) stemt in met het voorstel. De fractie constateert dat de hoogheemraad heeft toegezegd dat hij de wens van het bestuur zal overbrengen om voor het einde van de periode te starten met een nieuwe visie, met inachtneming van bekende resultaten van de veldproef.

De heer Travaille (PvdD) zal niet instemmen met deze visie. Zijn fractie vindt het niet gepast dat nu te doen, terwijl de resultaten van de veldproef nog moeten komen. Het bestuur kan geen afgewogen keuze maken tussen deze visie en alternatieven.

De heer Verweij (CU) sluit zich aan bij de verklaring van Water Natuurlijk.

Stemming

Aantal aanwezige leden: 27.

Aantal stemmen tegen: 3 (PvdD)

Aantal stemmen voor: 24 (de andere fracties)

Besloten wordt:

- de Beleidsvisie Muskusrattenbeheer West- en Midden-Nederland 2017-2020 vast te stellen.

5.2 Procedure herziening kostentoedelingsregeling

De voorzitter wijst de vergadering erop dat zij stemt over instemming met het voorstel voor de herziening van de kostentoedelingsverordening en met de uitwerking van scenario 2: de huidige kostentoedelingsverordening technisch te actualiseren (beperkte aanpassingen, bijwerken maatstaven).

Stemverklaringen

De heer Woittiez (VVD) zegt dat bij onderstreping van de technische uitwerking zijn fractie van harte zal instemmen.

De heer G.J.P. Jansen (WN) sluit zich aan bij de opmerking van de VVD.

Stemming

Er is geen behoefte aan stemming. Het voorstel wordt met algemene stemmen aanvaard.

Besloten wordt:

- In te stemmen met het procedurevoorstel voor de herziening Kostentoedelingsverordening en met de uitwerking van scenario 2: de huidige Kostentoedelingsverordening technisch te actualiseren (beperkte aanpassingen, bijwerken maatstaven).

5.3 Duurzaamheidsagenda deel 1: visie, principes en uitgangspunten

Stemverklaring

De heer Verkaik (W@I) reageert nog op de heer Travaille met de opmerking dat hij het uitstekend vindt als er moties worden ingediend. Het bestuur was twee keer uitgenodigd door de vogelwacht, maar van de drie partijen die zouden komen heeft hij niemand gezien.

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

Stemming

Aantal stemmen tegen: 0

Aantal stemmen voor: 27 (alle fracties)

Het voorstel wordt met algemene stemmen aanvaard.

Besloten wordt:

- in te stemmen met de duurzaamheidsvisie, -principes en -uitgangspunten uit de nota Duurzaamheidsagenda deel 1: visie, principes en uitgangspunten.

5.4 “Positionpaper Vertragen Bodemdaling Veenweide – Elke centimeter telt” als startnotitie

Stemming

Aantal stemmen tegen: 0

Aantal stemmen voor: 27 (alle fracties)

Het voorstel wordt met algemene stemmen aanvaard.

Besloten wordt:

- De Positionpaper ‘Vertragen bodemdaling - Elke centimeter telt’ als startnotitie vast te stellen.

6 Informerend deel

6.1 Notulen vergadering algemeen bestuur d.d. 22 februari 2017

Tekstueel

- Pagina 2, punt 3.1, 4^e alinea, 2^e en 3^e regel: “Zo staat er bijvoorbeeld dat er varianten moeten komen met het accent op ruimtelijke kwaliteit of op veiligheid.” moet zijn: “Bij ‘Ruimte voor de Rivier’ staat er in de opdrachten tot planuitwerking bijvoorbeeld dat er varianten moeten komen met het accent op ruimtelijke kwaliteit of op veiligheid.”
- Pagina 13, “Het lijkt moeilijk om als koepel zo’n gezamenlijk lobby op te zetten.” moet zijn: “Haar fractie realiseert zich dat het best moeilijk is om met de koepels een gezamenlijk lobbytraject op te zetten”.

Naar aanleiding van

- Pagina 10: De heer Reerink (PvdA) merkt op dat de voorzitter hem twee toezeggingen heeft gedaan. Hij zou nog een schriftelijke toelichting krijgen op de bolletjes en een voorstel over hoe er een vorm van rapportage op alle punten kan komen. Als dat in de actielijst wordt opgenomen, hoeft hij daarover nu niet verder te praten. Dat lijkt de voorzitter een goed plan.

6.2 Actiepuntenlijst met leeswijzer

40 De heer Beugelink meldt dat de subsidieverordening ter inzage heeft gelegen. Er zijn geen zienswijzen ingediend. Het college heeft de verordening op 16 mei vastgesteld. Die verschijnt op de algemene bestuursvergadering van 28 juni.

7 Mededelingen

- De heer Beugelink meldt dat hem is gevraagd op te treden als ambassadeur voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie.
- De voorzitter zegt dat er een nieuw document geproduceerd is door mensen die met schoon en gezond water bezig zijn. Het ligt voor iedereen klaar in het bedrijfsrestaurant.

8 Ingekomen stukken

De voorzitter geeft aan dat de bestuursleden op hun bureau het verslag aantreffen van het bezoek van de Deltacommissaris aan Polsbroek.

8a Jaarplan en onderzoeksprotocol Rekenkamercommissie

Behandeld als punt 2.0.

8b Advies auditcommissie inzake voorstel Start Project Sterke Lekdijk

Behandeld bij punt 3.2

Notulen vergadering algemeen bestuur

d.d. 17 mei 2017

CONCEPT

9 Rondvraag

- De heer Kupers (LNE) vraagt hoe het inmiddels met de verbouwing staat.
De voorzitter antwoordt dat de voorlopige gunning de deur uit is. Die loopt op 20 juni af. Het bedrijf Heijmans is uitgekozen.
- De heer Merkens (LNE) vraagt aan de collegeleden of zij de complimenten willen overbrengen aan hun medewerkers die de fruittelers in de Krommerijnstreek en rond Lopik tijdens de vorstperiode van voldoende water hebben voorzien. Die mensen zijn bij nacht en ontij hun bed uitgegaan om de fruittelers van dienst te zijn. Hadden die geen water gekregen, dan zaten ze nu zonder inkomsten. Er zijn wel wat problemen geweest, maar dat was niet veel. Er was goed geanticipeerd. Hij zou het erg op prijs stellen als het college die complimenten aan de medewerkers in het buitengebied zou willen overbrengen.
De voorzitter antwoordt dat het college dat zeker wil doen en hij dankt de heer Merkens voor zijn aandacht daarvoor.

10 Sluiting

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 23.17 uur.

Vastgesteld in de openbare vergadering van **28 juni 2017**,

Voorzitter,

P.J.M. Poelmann

Secretaris,

J. Goedhart